

Sygn. akt I ACa 79/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 kwietnia 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Beata Wojtasiak (spr.)
Sędziowie	:	SA Bogusław Suter SA Grażyna Wołosowicz
Protokolant	:	Justyna Stolarewicz

po rozpoznaniu w dniu 8 kwietnia 2021 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. S. i A. S.**

przeciwko (...) **Bank (...) S.A. w W.**

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku

z dnia 17 grudnia 2019 r. sygn. akt I C 649/17

I. **oddala apelację;**

II. **odstępuje od obciążania powodów kosztami instancji odwoławczej;**

III. **przyznaje ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Białymstoku radcy prawnemu R. R. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych powiększoną o należną stawkę podatku VAT tytułem wynagrodzenia za udzieloną powodowi w postępowaniu apelacyjnym pomoc prawną z urzędu.**

(...)

UZASADNIENIE

Powód J. S. wniósł powództwo przeciwko Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W., w którym domagał się pozbawienia wykonalności następujących tytułów wykonawczych:

- tytułu wykonawczego wydanego na rzecz wierzyciela Banku (...) S.A. z siedzibą w W., tj. bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 23 kwietnia 2014 r., sygn. akt nr (...) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 30 maja 2014 r., postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności z dnia 30 maja 2014 r., sygn. I Co 530/14, postanowienie Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 1 sierpnia 2014 r., sygn. akt II Cz 629/14, postanowienie Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 30 września 2014 r., sygn. akt II Cz 629/14, w którym zasądzono na rzecz wierzyciela należność główną w wysokości 27 327,75 zł plus odsetki;

- tytułu wykonawczego wydanego na rzecz Banku (...) S.A. z siedzibą w W., tj. bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 23 kwietnia 2014 r., sygn. akt nr (...) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 2 czerwca 2014 r., postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności z dnia 30 maja 2014 r., sygn. akt I Co 532/14, zaopatrzony w klauzulę wykonalności z dnia 2 czerwca 2014 r., w którym zasądzono na rzecz wierzyciela należność główną w wysokości 90 760 zł plus odsetki.

Powód domagał się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego kosztów sądowych oraz (na rzecz pełnomocnika z urzędu) kosztów z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej.

W uzasadnieniu podniósł, że jego zadłużenie się nie zmniejsza, pomimo iż spłaca zaciągnięte u pozwanego kredyty. Zakwestionował wysokość posiadanego długu. Podniósł zarzut przedawnienia. Wskazał, że kredyty, których dotyczą bankowe tytuły egzekucyjne zostały od niego wyłudzone. Czynności egzekucyjne blokują mu wszystkie możliwości polepszenia i rozwoju gospodarstwa. Podniósł, że w przedmiotowych umowach i w aneksach do nich znajdują się klauzule niedozwolone.

Powódka A. S. wniosła pozew przeciwko Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W., który został połączony do rozpoznania z powództwem J. S.. Domagała się tego samego co powód. Wniosła o nieobciążanie jej kosztami procesu.

W uzasadnieniu zakwestionowała zasadność wystawienia przedmiotowych bankowych tytułów egzekucyjnych, wskazując, że zostały one oparte na nieważnej umowie bankowej. Podała bowiem, że wraz z mężem J. S. zostali wprowadzeni w błąd przez bank, są zwykłymi prostymi ludźmi. Nie znają się na kredytach. Wskazała, że umowy kredytu zawarte z pozwanym nie są ważne z uwagi na rekomendację T Komisji Nadzoru Finansowego. Podniosła zarzut przedawnienia roszczeń z zawartych umów kredytowych.

Pozwany Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa na koszt strony powodowej.

Wyrokiem z dnia 17 grudnia 2019 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku oddalił powództwo i odstąpił od obciążania powodów kosztami postępowania.

Sąd ten ustalił, że na mocy umowy nr (...) kredytu w rachunku bieżącym w złotych zabezpieczonego hipoteką A. (...) z dnia 7 kwietnia 2011 r. Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. (kredytodawca – dalej: zamiennie – bank/kredytodawca) udzielił J. S., prowadzący działalność gospodarstwo rolne w miejscowości K., gmina K. (kredytobiorca), kredytu na rachunku bieżącym, zabezpieczonego hipoteką (do kwoty 60 000 zł na nieruchomości stanowiącej własność J. S.), do kwoty 40 000 złotych – na okres od 7 kwietnia 2011 r. do dnia 6 kwietnia 2016 r. – z przeznaczeniem na: finansowanie gospodarstwa rolnego kredytobiorcy oraz spłatę zadłużeń, wynikających z zaciągniętych przez J. S. kredytów (łącznie zadłużenie w kwocie 36 095,42 zł). W drodze aneksu do tej umowy, zawartego 28 czerwca 2012 r. pomiędzy kredytobiorcą a bankiem pomniejszono kwotę kredytu do 30.000 zł. Kredytobiorca zobowiązał się do całkowitej spłaty kredytu w określonych ratach do dnia 31 marca 2016 r.

A. S., małżonka J. S., wyraziła zgodę na zawarcie ww. umowy i aneksu oraz na wynikające stąd zobowiązania.

W związku z niespłaceniem przez powoda J. S. ww. kredytu, pozwany wystawił względem niego w dniu 23 kwietnia 2014 r. bankowy tytuł egzekucyjny nr (...), na łączną kwotę 40 109,55 zł (kapitał – 22 015,54 zł; odsetki według podstawowej stopy procentowej – 17 270,14 zł, naliczane począwszy od dnia 19 lipca 2012 r. do dnia 16 kwietnia 2014 r.; odsetki według podwyższonej stopy procentowej – 823,87 zł, naliczane począwszy od dnia 31 stycznia 2014 r. do dnia 22 kwietnia 2014 r.). Nadto przedmiotowy tytuł obejmował – dalsze odsetki od dnia 23 kwietnia 2014 r. do dnia

zapłaty przez dłużnika od należności z tytułu wymagalnego kapitału – naliczane według zmiennej stopy procentowej w wysokości 1,5 stopy procentowej, ustalonej w oparciu o stopę referencyjną WIBOR 3M, zaokrągloną do drugiego miejsca po przecinku, powiększoną o marżę banku w wysokości 8pp w stosunku rocznym; oraz odsetki ustawowe od kwoty naliczonych odsetek umownych, począwszy od dnia 23 kwietnia 2014 r. do dnia całkowitej spłaty, których stopa w dniu wystawienia tytułu wynosiła 13% w stosunku rocznym (bankowy tytuł egzekucyjny – akta Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Bielsku Podlaskim Ł. I. (1), Km 705/14).

Klauzulę wykonalności ww. tytułowi nadał Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim postanowieniem z dnia 30 maja 2014 r., sygn. akt I Co 530/14, zmienionym przez Sąd Okręgowy w Białymstoku z dnia 1 sierpnia 2014 r., sygn. akt II Cz 629/14 (sprostowanym postanowieniem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 30 września 2014 r., sygn. akt II Cz 629/14), poprzez uwzględnienie żądania Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. w całości – oraz ograniczenie odpowiedzialności dłużnika z tego tytułu do łącznej kwoty egzekucji 60 000 zł; na rzecz wierzyciela zasądzono także od dłużnika kwotę tytułem zwrotu kosztów postępowania (akta Km 705/14).

Wniosek o wszczęcie egzekucji względem powoda, pozwany wniósł do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Bielsku Podlaskim Ł. I. (2) w dniu 24 października 2014 r. (k. 3 akt Km 705/14). Postępowanie egzekucyjne trwa do chwili obecnej.

Z dalszych ustaleń Sądu Okręgowego wynikało, że następnie w drodze umowy z dnia 15 czerwca 2011 r., nr (...) - pożyczki dla klientów instytucjonalnych zabezpieczonej hipoteką, zawartej pomiędzy A. S. oraz J. S. (pożyczkobiorcami) a Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W. (pożyczkodawcą – dalej: zamiennie pożyczkodawca, bank), bank udzielił powodom (jako klientom instytucjonalnym) pożyczki w kwocie 100 000 zł – na okres od dnia 15 czerwca 2011 r. do dnia 31 maja 2021 roku. Pożyczka miała być ewidencjonowana na rachunku bieżącym pożyczkobiorców (§ 1, 2 ust. 2 umowy). W § 4 określono sposób oprocentowania przedmiotowej umowy (oprocentowanie WIBOR 3M plus marża banku 5% na czas nieustanowienia hipoteki 6%; zmiana oprocentowania miała być dokonana, co 3 miesiące; marża banku mogła być podwyższona o 3% w przypadku zwłoki w spłacie bieżących zobowiązań w okresie większym niż 1 miesiąc; karne odsetki w wysokości 1,5 krotności stosownego oprocentowania, nie wyższe niż 4 krotność kredytu lombardowego NBP); w § 5 prowizje i opłaty; w § 6 sposób zabezpieczenia pożyczki (hipoteka na nieruchomości o sumie 150 000 złotych). W umowie w § 7 pożyczkobiorcy zobowiązali się do informowania banku m.in. o przyznawanych na ich rzecz dopłatach obszarowych – kierowania tychże na określony rachunek bieżący – a w § 8 ust. 1 pkt. (1)2 do utrzymywania średniomiesięcznych wpływów na rachunek bieżący na poziomie nie niższym niż 100% przychodów ze sprzedaży brutto.

W § 11 ust. 1 umowy podano, że w przypadku dochodzenia przez bank roszczeń z tytułu umowy, pożyczkobiorcy poddają się egzekucji zapłaty prowadzonej według przepisów k.p.c., na podstawie wystawionego przez kredytodawcę tytułu egzekucyjnego, który bank może wystawić do kwoty 150 000 zł. Bank może wystąpić o nadanie temu tytułowi klauzuli wykonalności do dnia 31 maja 2023 r. (umowa – k. 248-254). Nadto złożyli powodowie oświadczenie o potwierdzeniu uzyskania informacji o skutkach prawnych złożenia oświadczenia o poddaniu się egzekucji. (oświadczenie – k. 254).

W dniach 15 czerwca 2011 r. i 24 kwietnia 2013 r. zawarto aneksy do ww. umowy (aneksy – k. 255-258).

W związku z niespłacaniem przez powodów ww. kredytu pozwany, wystawił względem jego i jego małżonki A. S. (zadłużenie solidarne) w dniu 23 kwietnia 2014 r. bankowy tytuł egzekucyjny nr (...), na łączną kwotę 94 793,12 zł (kapitał – 90 760 zł; odsetki według podstawowej stopy procentowej – 3 757,34 zł, naliczane począwszy od dnia 1 grudnia 2012 r. do dnia 16 kwietnia 2014 r.; odsetki według podwyższonej stopy procentowej – 275,78 zł, naliczane począwszy od dnia 28 lutego 2014 r. do dnia 22 kwietnia 2014 r.). Nadto przedmiotowy tytuł obejmował – dalsze odsetki od dnia 23 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty przez dłużnika od należności z tytułu wymagalnego kapitału – naliczane według zmiennej stopy procentowej w wysokości 1,5 stopy procentowej, ustalonej w oparciu o stopę referencyjną WIBOR 3M, zaokrągloną do drugiego miejsca po przecinku, powiększoną o marżę banku w wysokości 3pp w stosunku rocznym; oraz odsetki ustawowe od kwoty naliczonych odsetek umownych, począwszy od dnia 23

kwietnia 2014 r. do dnia całkowitej spłaty, których stopa w dniu wystawienia tytułu wynosiła 13% w stosunku rocznym (bankowy tytuł egzekucyjny – akta Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Bielsku Podlaskim Ł. I. (2), Km 42/15).

Klauzulę wysokości ww. tytułowi nadał Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim postanowieniem z dnia 30 maja 2014 r., sygn. akt I Co 532/14, zgodnie z wnioskiem Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W., do łącznej kwoty egzekucji 150 000 złotych – zasądając także koszty postępowania od dłużników na rzecz wierzyciela (akta Km 42/15).

Wniosek o wszczęcie egzekucji względem powodów, pozwany wniósł o Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Bielsku Podlaskim Ł. I. (2) w dniu 28 października 2014 r. (k. 1 akt Km 42/15). Postępowanie egzekucyjne trwa do chwili obecnej.

Do obsługi ww. kredytu i pożyczki przeznaczony był jeden rachunek bankowy nr (...) o nazwie (...)” (umowa – k. 259-280).

Sąd Okręgowy ustalił, że przedmiotowe kredyty zostały zaciągnięte w związku z prowadzeniem gospodarstwa rolnego przez powoda i spłatę dotychczas posiadanych przez niego i małżonkę zadłużeń (zeznania powoda). Powodowie prowadzą hodowlę drobiu w gospodarstwie rolnym od 15 lat. Kupują pisklęta 1-dniowe i kury nioski na jaja. Sprzedają drób – kury i indyki. Posiadane grunty obsiewają, by mieć czym karmić ptaki. Obecnie posiadają 200 indyków (zeznania powódki).

W oparciu o opinię biegłego z zakresu rachunkowości W. S. (1) Sąd Okręgowy ustalił, że egzekwowana obecnie od powodów kwota zadłużenia została prawidłowo wyliczona przez wierzyciela.

W ocenie Sądu Okręgowego wytoczone przez powodów powództwo przeciwegzekucyjne nie zasługiwało na uwzględnienie w świetle regulacji z art. 840 k.p.c.

Przede wszystkim Sąd ten podkreślił, że powódka A. S. nie posiadała legitymacji czynnej do wniesienia powództwa opozycyjnego względem tytułu egzekucyjnego - bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...), gdyż nie został on wystawiony przeciwko niej. Nie nadano też temu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności przeciwko ww. powódce na podstawie art. 787 k.p.c. Jak zaś stwierdził Sąd Apelacyjny w Krakowie w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 grudnia 2017 r., I ACa 759/17, legitymację do wytoczenia powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności na podstawie art. 840 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. ma jedynie dłużnik wymieniony w tym tytule.

Oddalając powództwo także w części dotyczącej roszczenia J. S. Sąd Okręgowy stwierdził przede wszystkim, że przeprowadzone postępowanie dowodowe nie dało podstaw, aby uznać, że pozwany nieprawidłowo naliczył należności wynikające z przedmiotowych zobowiązań, których dotyczą kwestionowane tytuły wykonawcze. Wskazuje na to opinia biegłego z zakresu rachunkowości bankowej W. S. (2). Nie wynika z niej, aby tytułami wykonawczymi objęte były kwoty nienależne stronie pozwanej, naliczone nie w oparciu o postanowienia przedmiotowej umowy.

W ocenie Sądu Okręgowego nie miała znaczenia dla ważności umów podnoszona przez powodów okoliczność, że nie mieli oni zdolności kredytowej do zaciągnięcia przedmiotowych zobowiązań.

Zdaniem tego Sądu nie było też słuszne stanowisko powodów w przedmiocie przedawnienia roszczeń objętych kwestionowanymi tytułami wykonawczymi. Sąd podkreślił w szczególności, że brak było podstaw, aby przyjąć, że do momentu wystąpienia przez pozwanego o nadanie klauzuli wykonalności przedmiotowym bankowym tytułom egzekucyjnym (najpóźniej w dniu 30 maja 2014 r.), która to inicjatywa strony pozwanej zgodnie z art. 123 § 1 pkt. 1 k.c. przerwała bieg terminu przedawnienia (przez co zaczął on biec na nowo), trzyletni termin przedawnienia upłynął względem jakiegokolwiek części spornych należności, objętych przedmiotowymi tytułami wykonawczymi (na to, że nie były nimi objęte należności wymagalne przed dniem 30 maja 2011 r. wskazują okresy, za które naliczone zostały odsetki dochodzone przedmiotowymi bankowymi tytułami egzekucyjnymi).

Po tym jak terminy przedawnienia przerwane najpóźniej w dniu 30 maja 2014 r. zaczęły biec na nowo, zostały one przerwane wniesieniem wniosków o wszczęcie postępowania egzekucyjnego. Z uwagi, że postępowania te trwają do chwili obecnej, terminy przedawnienia roszczeń pozwanego nie zaczęły biec na nowo.

Sąd I instancji nie uwzględnił również stanowiska powodów, jakoby mogli powoływać się oni na klauzule abuzywne zawarte w umowach, stanowiących podstawę kwestionowanych tytułów wykonawczych, bowiem na taką okoliczność mogą powoływać się tylko konsumenci.

Odmawiając powodom statusu konsumenta w rozumieniu art. 385¹§ 1 k.c. Sąd Okręgowy podkreślił, że przedmiotowe umowy zostały zaciągnięte w związku z prowadzeniem gospodarstwa rolnego i na jego potrzeby, a – jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 3 października 2014 r., sygn. akt V CSK 630/13 (rozważając to zagadnienie na gruncie art. 118 k.c.) – rolnik winien być traktowany jak przedsiębiorca na gruncie kodeksu cywilnego.

Na marginesie Sąd zaznaczył, że nawet gdyby przyznać powodom status konsumentów, to mimo wszystko, nie zaistniały podstawy, aby przyjąć, iż przedmiotowe umowy zawierają klauzule niedozwolone, które by je niweczyły, czyniły nieważnymi w całości – czy też wpłynęły na wysokość zobowiązania objętego tytułami wykonawczymi, których dotyczy niniejsze postępowanie.

W szczególności zauważył, że powódka za niedozwolone uznawała klauzule z obu umów, w którym powód/powodowie poddali się egzekucji prowadzonej według przepisów k.p.c. na podstawie wystawionego przez pozwanego bankowego tytułu egzekucyjnego i wskazywała, że tego rodzaju klauzula została wpisana do rejestru klauzul niedozwolonych w dniu 26 marca 2016 r., nr (...) (k. 491).

Nie podzielając tego stanowiska Sąd I instancji odwołał się do uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 6 grudnia 2011 r., sygn. akt XVII AmC 265/11 (klauzula niedozwolona nr (...) wynika z tegoż orzeczenia), według którego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy należy uznać postanowienia zawierające oświadczenie od poddaniu się egzekucji, które umożliwiają bankowi występowanie z wnioskiem o nadanie (...) klauzuli wykonalności nawet po upływie terminu przedawnienia dochodzonych przez bank roszczeń. Postanowienia takie w nieuprawniony sposób poszerzają uprawnienia banku i umożliwiają wystąpienie przez bank z wnioskiem o nadanie (...) klauzuli wykonalności także w odniesieniu do roszczeń przedawnionych (...)

W niniejszym przypadku, w obu umowach zawarto klauzule, które mogły umożliwić pozwanemu wystąpienie o wydanie bankowego tytułu egzekucyjnego w dacie, w których roszczenia z przedmiotowych umów mogły być częściowo przedawnione: do dnia 7 kwietnia 2018 r. (k. 238) i do dnia 31 maja 2023 r. (k. 253). Podane zastrzeżenia należałoby uznać za nieważne, niemniej jedynie w części, zastrzegającej wspomniane terminy (i to nie tylko z uwagi na abuzywność, ale na podstawie art. 58 § 1, 3 k.c.). Zgodnie bowiem z art. 119 k.c. terminy przedawnienia nie mogą być skracane ani przedłużane przez czynność prawną.

Jednocześnie Sąd Okręgowy wskazał, że sama klauzula o poddaniu się egzekucji prowadzonej według przepisów k.p.c. na podstawie wystawionego przez kredytodawcę (bank) tytułu egzekucyjnego, nawet jeżeli nie była indywidualnie uzgodniona z kredytobiorcą/kredytobiorcami, nie jawi się jako naruszająca interesy konsumentów, sprzeczna z dobrymi obyczajami. Na datę zawierania umów z dnia 7 kwietnia 2011 r. i 15 czerwca 2011 r. możliwość wydania bankowego tytułu egzekucyjnego przez bank i wystąpienia o nadanie takiemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności była przewidziana przepisami art. 96 i 97 ustawy Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku. Wprawdzie utraciły one moc z dniem 27 listopada 2015 r. (Dz. U. 2015.1854), niemniej, jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 11 maja 2017 r., II CSK 440/16 (LEX nr 2333028) - po utracie z dniem 1 sierpnia 2016 r. mocy obowiązującej przez przepisy art. 96 ust. 1 i art. 97 ust. 1 ustawy Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 kwietnia 2015 r., P 45/12, (...) 2015, Nr 4, poz. 46), bankowy tytuł egzekucyjny wystawiony przed tą datą, w stosunku do którego przed 1 sierpnia 2016 r. wystąpiono o nadanie klauzuli wykonalności, zachowuje skuteczność i po zaopatrzeniu w klauzulę wykonalności może stanowić podstawę egzekucji.

W dalszej kolejności Sąd i instancji zauważył, że wątpliwości mogły budzić klauzule, dające możliwość bankowi pobierania opłat i prowizji (w tym za wezwanie do zapłaty), zgodnie z taryfą tychże zawartą na stronie internetowej banku (zob. np. § 5 ust. 5 umowy z czerwca 2011 r.). Kwestii tej nie można było jednak rzetelnie zweryfikować, gdyż przedmiotowe taryfy nie zostały przez strony przedłożone. Odnośnie zaś opłat za zawieranie aneksów, to zauważyć należy, że umowy te nie jawiły się jako wynikające z wzorców umownych (były krótkie i w swej treści odnosiły się w większej mierze do umów, których dotyczyły).

W ocenie Sądu Okręgowego nawet jednak uznanie, że któraś ze wskazanych przez powódkę klauzul nie obowiązuje powoda/powodów (oprócz tych dotyczących poddania się egzekucji, o których była mowa wyżej), nie prowadziłyby do upadku przedmiotowych umów w całości. Nadto, z zebranego materiału dowodowego nie wynika, aby tytuły wykonawcze, których dotyczy niniejsze postępowanie, obejmowały inne należności aniżeli, dotyczące kapitału oraz odsetek umownych i karnych (z przedmiotowych bankowych tytułów egzekucyjnych wynika jednoznacznie, że odnoszą się one do kapitału oraz odsetek).

Sąd podkreślił, że nawet jeżeliby powodów uznać za konsumentów, brak byłoby podstaw, aby uznać, iż nie obowiązują ich postanowienia przedmiotowych umów dotyczące roszczenia głównego (niespłacony kapitał). Z kolei w zakresie świadczeń ubocznych objętych przedmiotowymi bankowymi tytułami egzekucyjnymi, brak jest podstaw, aby uznać, iż regulujące te kwestie klauzule kształtowały prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszały ich interesy. Wszakże, jak wynika z opinii biegłego W. S. (1) warunki umów z dnia 7 kwietnia 2011 r. i 15 czerwca 2011 r., były dobre, w stosunku do okresów na jakie zostały one zawarte. Również w ocenie Sądu nie sposób w tym zakresie dostrzec jakichkolwiek nieprawidłowości (odsetki umowne i karne nie były wygórowane – nie przekraczały maksymalnych wartości).

Z tych względów Sąd I instancji oddalił powództwo na podstawie art. 840 § 1 pkt. 1 i 2 k.p.c.

Apelacje od tego wyroku wnieśli powodowie.

A. S. zaskarżyła wyrok w pkt. I zarzucając naruszenie art 233 k.p.c. poprzez błędne uznanie, że zawierając umowy z bankiem powodowie nie mieli statusu konsumentów, mimo, iż są „zwykłymi ludźmi”, a nie żadną instytucją.

J. S. zaskarżając ten wyrok również w pkt. I, zarzucając:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego mianowicie:

- art. 58 k.c. poprzez nieuwzględnienie przez Sąd, że przedmiotowe bankowe tytuły egzekucyjne wskazujące na zadłużenie powoda, zwłaszcza bankowy tytuł egzekucyjny z dnia 23 kwietnia 2014 r. sygn. Akt (...) zaopatrzony w klauzulę wykonalności z dnia 2 czerwca 2014 r. oparty został na nieważnej umowie bankowej, która jest umową fikcyjną, albowiem powodowie nie byli klientami instytucjonalnymi, a nadto została ona zawarta w sposób sprzeczny z zasadami współzycia społecznego;

- art. 22¹ w zw. z art. 43¹ k.c., art. 385¹ k.c. poprzez ustalenie, że nie można uznać, że powodowie zawarli wymienione umowy jako konsumenci, podczas gdy z rzeczywistym stanem rzeczy byli oni konsumentami, a nie przedsiębiorcami. Ponadto Sąd nie uwzględnił, że niektóre postanowienia umowne zawarte w przedmiotowych umowach bankowych zawartych przez (...) z powodem i jego małżonką są postanowieniami niedozwolonymi oraz, że nie tłumaczono powodowi, ani jego małżonce warunków umów, wykorzystano ich niewiedzę;

2. naruszenie przepisów postępowania:

- art. 840 § 1 pkt 2 w zw. 233 k.p.c. poprzez pominięcie, że powodowie zawierając umowę kredytu bankowego nie byli żadną instytucją, jak wskazuje bank; umowy kredytu nie były wyjaśniane przez bank powodom, podpisali gotowe wzorce podane przez bank, nie było żadnych negocjacji; przedmiotowe umowy zawierały postanowienia niedozwolone.

W oparciu o powyższe zarzuty powodowie wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku i pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego wydanego na rzecz wierzyciela Banku (...) S.A. z siedzibą w W. tj. bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 23 kwietnia 2014 roku, sygn. akt nr (...) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 30 maja 2014 r oraz bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 23 kwietnia 2014 r, sygn. akt Nr (...) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 2 czerwca 2014 r ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Ponadto domagali się odstąpienia od obciążenia powodów kosztami procesu z uwagi na trudną sytuację finansową i zdrowotną.

Pozwany w odpowiedzi na obie apelacje wniósł o ich oddalenie oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

SĄD APELACYJNY USTALIŁ I ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE:

Apelacje nie zasługiwały na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny zaaprobował ustalenia faktyczne, na jakich oparto skarżone rozstrzygnięcie. Zasługiwały one na aprobatę, bowiem poczyniono je na podstawie wiarygodnych dowodów z dokumentów, a także bezspornych twierdzeń stron. Słuszna też okazała się ocena prawna tego Sądu. Podkreślić należy, że na etapie postępowania odwoławczego skarżący nie kwestionowali już prawidłowości wyliczenia egzekwowanej kwoty, jak również braku przedawnienia roszczeń objętych przedmiotowymi bankowymi tytułami egzekucyjnymi. W apelacjach powodowie skupili się na zarzutach, w których podważali ważność zawartych z pozwanym umów kredytowych twierdząc, że są fikcyjne oraz sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Niezasadne okazały się podniesione w obu apelacjach, zarzuty naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., traktującego o kompetencji Sądu do swobodnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego przedstawionego zgodnie z zasadą kontradyktoryjności procesu cywilnego przez strony postępowania zainteresowane wynikiem sporu. W judykaturze ugruntowany jest pogląd, że strona nie może skutecznie podnieść zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. twierdząc, że dokonano wadliwych ustaleń faktycznych, tylko dlatego, że stan faktyczny ustalono w sposób odbiegający od jej oczekiwań. Podkreślić należy, iż istota zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych nie może opierać się na odmiennej ocenie materiału dowodowego, innymi słowy na forsowaniu własnego poglądu strony na daną kwestię. Stawiając tego rodzaju zarzut skarżący powinien zatem wskazać, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłuszne im je przyznając (tak Sąd Najwyższy m.in. w orzeczeniach z dnia: 23 stycznia 2001 roku, IV CKN 970/00, LEX nr 52753, 12 kwietnia 2001 roku, II CKN 588/99, LEX nr 52347, 10 stycznia 2002 roku, II CKN 572/99, LEX nr 53136).

Skarżący uchybień takich nie wskazali, a w ocenie Sądu Apelacyjnego przeprowadzona przez Sąd Okręgowy ocena zgromadzonego materiału dowodowego pozostaje w granicach dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c., poczyniona została w oparciu o wszystkie dowody zaoferowane przez strony, zgodnie z obowiązującymi zasadami procesowymi, dlatego też pozostaje pod ochroną prawa i musi się ostać.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, wbrew odmiennym twierdzeniom strony powodowej, Sąd I instancji opierając się o zgromadzony materiał dowodowy trafnie przyjął, że obie umowy, na których oparto przedmiotowe tytuły wykonawcze były ważne i nie oparte na niedozwolonych klauzulach. Nie można w tym miejscu nie zauważyć, że powodka A. S.

w ogóle nie miała legitymacji do kwestionowania tytułu wykonawczego, wydanego w oparciu o pierwszą z umów, albowiem w ogóle nie była stroną tej umowy i nie została objęta wydanym na jej podstawie tytułem wykonawczym.

Oboje powodowie we wniesionych środkach odwoławczych kwestionowali zwłaszcza drugą umowę, z dnia 15 czerwca 2011r., twierdząc, że zostali oni w niej nazwani klientami instytucjonalnymi, mimo że nie mieli takiego statusu. Zdaniem każdego z powodów fakt, że pozwany nie zbadał należycie ich zdolności kredytowej, czyni umowę bezwzględnie nieważną. Zarzucił także sprzeczność umowy z zasadami współżycia społecznego. Z taką argumentacją nie sposób się jednak zgodzić.

Oceniając zapisy owej umowy łączącej strony należy stwierdzić, że ułożenie w ten sposób stosunków prawnych pomiędzy nimi nie może być uznane za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Sprzeczność umowy zasadami współżycia społecznego polega na tym, że jej treść lub cel godzi w normy moralne wiążące w stosunkach międzyludzkich. Tu mieszczą się przypadki, gdy treść umowy jest niesprawiedliwa dla jednej ze stron i wówczas zostaje zachwiana równowaga między stronami lub gdy przedmiot lub cel umowy jest niemożliwy do zaakceptowania z punktu widzenia uznanych w społeczeństwie wartości. Tymczasem postanowienia umowy zawartej między stronami, w których apelujący dopatrują się niezgodności z zasadami współżycia społecznego takiego charakteru nie mają. Ani treść ani cel tych postanowień nie godzą w jakiegokolwiek normy moralne, nie można też mówić o zachwianiu równowagi pomiędzy stronami. Ponadto jak słusznie zauważył Sąd I instancji udzielenie przez bank kredytu osobie niemającej zdolności kredytowej nie wywołuje żadnych konsekwencji w aspekcie prywatnoprawnym tej umowy, w szczególności nie ma wpływu na jej ważność.

Nie zasługuje na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 22¹ w zw. z art. 43¹ k.c. w zw. art. 385¹ k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie podczas gdy, zdaniem autorów apelacji, niektóre postanowienia umowne zawarte w przedmiotowych umowach bankowych powinny zostać uznane za niewiążące dla powodów, jako konsumentów. Bezzasadność tego zarzutu wynika z tej przede wszystkim przyczyny, że- jak słusznie wskazał Sąd I instancji - powodowie nie mogą być traktowani jako konsumenci i korzystać z ochrony przewidzianej wymienionymi przepisami. Skarżący bowiem jako rolnicy prowadzący działalność gospodarczą w postaci prowadzenia gospodarstwa rolnego nastawionego na hodowlę drobiu zawarli umowy bankowe, o które chodzi w tej sprawie będące czynnościami prawnymi bezpośrednio związanymi z prowadzoną działalnością gospodarczą.

Co do definicji konsumenta, wskazać należy że brak ustawowego określenia przesłanek rozróżnienia bezpośredniego i pośredniego związku czynności prawnej z działalnością gospodarczą lub zawodową, pozostawia ich określenie sądom w drodze wykładni art. 22¹k.c. Punktem odniesienia dla oceny związku czynności prawnej z prowadzoną przez przedsiębiorcę działalnością gospodarczą, jako bezpośredniego lub pośredniego, są konkretne okoliczności danej sprawy istniejące w czasie czynności.

Zagadnienie, czy rolnik jest przedsiębiorcą było przedmiotem uchwały Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2015 r. (sygn. akt III CZP 108/14, Legalis nr 1186137), zaś poglądy wyrażone w uzasadnieniu tej uchwały, przywołane też przez Sąd I instancji, w całości podziela Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę.

Pojęcie "działalność gospodarcza", którego Kodeks cywilny nie definiuje, określa się w judykaturze przez wskazanie charakteryzujących ją cech: profesjonalny charakter, powtarzalność podejmowanych działań, uczestnictwo w obrocie gospodarczym oraz podporządkowanie regułom gospodarki rynkowej m.in. w celu osiągnięcia zysku. Działanie bez zamiaru osiągnięcia zysku, a jedynie w celu uzyskania wpływów na pokrycie prowadzonej działalności nie pozbawia prowadzonej działalności charakteru działalności gospodarczej. Przedsiębiorca może podejmować zarówno czynności związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, jak i czynności z nią niezwiązane. Czynności podejmowane przez podmiot prowadzący działalność gospodarczą wchodzi w zakres jego działalności gospodarczej, jeżeli pozostają z nią w funkcjonalnym związku, w szczególności są podejmowane w celu realizacji zadań związanych z przedmiotem działania tego podmiotu. Definicję działalności gospodarczej na gruncie prawa publicznego, sformułowaną na jego użytek, do której nawiązuje przytoczone stanowisko judykatury, zawiera art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej. Stanowi ją zarobkowa działalność wytwórcza, handlowa, budowlana, usługowa

oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i eksploatacja zasobów naturalnych, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Działalnością gospodarczą jest także działalność wytwórcza w rolnictwie w zakresie upraw oraz chowu i hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, do której jednak na podstawie art. 3 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej nie stosuje się jej przepisów. Rolnik indywidualny wykonujący we własnym imieniu tak określoną działalność gospodarczą jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4. Na gruncie art. 43¹ k.c. rolnik indywidualny prowadzący we własnym imieniu działalność rolniczą w zakresie masowej hodowli drobiu jest przedsiębiorcą. Do kategorii tej nie należą rolnicy nieuczestniczący w obrocie gospodarczym, którzy prowadzą gospodarstwo rolne zaspakajające jedynie potrzeby własnej rodziny, wymaganie bowiem uczestnictwa w obrocie polega na realizowaniu swojej działalności przez odpłatne ekwiwalentne świadczenia wzajemne spełniane za pomocą wielorazowych czynności faktycznych i prawnych np. umów kontraktacji lub sprzedaży produktów rolnych. Nie ma jednego wzorca określającego w sposób uniwersalny status rolnika jako przedsiębiorcy; zagadnienie to podlega indywidualnemu rozstrzygnięciu przy uwzględnieniu konkretnych okoliczności danego przypadku, pośród których istotne są m.in. zakres prowadzonej działalności rolniczej, jej model oraz stopień organizacyjny.

Mając powyższe na uwadze zgodzić się należy z oceną Sądu I instancji, który słusznie uznał, że kilkunastoletnia działalność rolnicza powodów, polegająca na hodowli drobiu jest działalnością gospodarczą. Nie ulegało również wątpliwości, że obie umowy kredytowe zostały zaciągnięte w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej i na jej potrzeby, co było okolicznością bezsporną. Trafnie zauważył Sąd Okręgowy, że powodowie prowadzą hodowlę drobiu w gospodarstwie rolnym od 15 lat. Kupują pisklęta 1-dniowe i kury nioski na jaja. Sprzedają drób – kury i indyki. Posiadane grunty obsiewają, by mieć czym karmić ptaki. Obecnie posiadają 200 indyków. Powódka podała wprost przed Sądem Okręgowym, że „kredyt był potrzebny na prowadzenie gospodarstwa, a drugi był obrotowy na utrzymanie piskląt” (k. 472). Bezspornym też było, że to rachunek (...)służył do obsługi obu zobowiązań kredytowych.

W takim stanie faktycznym skarżący nie mogą być uznani za konsumentów i nie mogą się powoływać na klauzule abuzywne zawarte w przedmiotowych umowach. Dlatego też zbędna jest w tym miejscu szczegółowa analiza zapisów umów pod kątem ich ewentualnej abuzywności. Tylko więc na marginesie wskazać trzeba, że stanowisko Sądu I instancji co do tego, że klauzule nie miały charakteru klauzul abuzywnych są trafne, a wywody zawarte w obu apelacjach powodów jako polemiczne i nie poparte jurydyczną argumentacją nie zasługiwały na uwzględnienie.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny oddalił obie apelacje na mocy art. 385 k.p.c. Jednocześnie dzieląc rozstrzygnięcie Sądu I instancji o odstąpieniu od obciążenia powodów kosztami procesu uznał, że istnieją podstawy do zastosowania art. 102 k.p.c. także w odniesieniu do kosztów postępowania apelacyjnego.

(...)